

طراحی نظام ساخت یافته و مکانیزه در داوری کتابهای علمی دانشگاهی بر اساس اصول سیستم‌های چندمتغیره

غلامعلی منتظر ■

استادیار بخش مهندسی برق - دانشگاه تربیت مدرس □

چکیده

هدف از این مقاله، ارائه سیستمی مکانیزه برای داوری کتابهای علمی دانشگاهی است. بدین منظور ابتدا مهمترین مفاهیم ذهنی و کیفی مربوط به داوری مطرح می‌شود. پس از آن چگونگی استخراج شاخصهای کمی از مفاهیم انتزاعی و کیفی مورد بحث قرار می‌گیرد. سپس با تعبیر این کمیتها به عنوان ورودی سیستمی چندمتغیره، پردازش‌های این سیستم بیان و روای شفاف و ساخت یافته‌ای برای داوری کتابهای ارائه می‌گردد. در پایان با ارائه روند نمای اجرای عملیات مربوط به پردازش‌های سیستم، برنامه کامپیوتری مورد نیاز بحث قرار می‌گیرد. نکته حائز اهمیت در این مقاله، چگونگی دستیابی به سیستمی مهندسی (اندازه‌پذیر و محاسبه‌پذیر) از سیستمی پیچیده و ذهنی است که در آن اطلاعات کیفی به صورت کمی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. چنین نظام ساخت یافته‌ای نه فقط بر ایجاد نظمی منطقی و مشهود در دستیابی به تصمیم‌گیری عقلایی کمک می‌کند، بلکه با ایجاد رابطه‌ای مشخص از مفاهیم کنک و ذهنی به شاخصهای واضح کمی، امکان تعامل میان صاحبان حقوق با داوران را به نحو چشمگیر افزایش می‌بخشد.

واژه‌های کلیدی: کتابهای علمی دانشگاهی، داوری، مفاهیم کیفی، شاخصهای کمی، اندازه‌پذیر، سیستم چندمتغیره.

۱. مقدمه

داوری از پیچیده‌ترین فرایندهای ذهنی بشر است. در این فرایند هر چه میزان اطلاعات بیشتر باشد، امکان دستیابی به پاسخ دقیقت و قضاؤت عادلانه بیشتر است؛ اما در این خصوص صرفاً اطلاعاتی ارزشمند هستند که به موضوع داوری نزدیک باشند و درجه همبستگی^۱ اطلاعات با موضوع داوری مقدار معقولی باشد [۲]. از این رو تشخیص و شناسایی^۲ داده‌ها

معتبر^۱ یکی از ارکان اصلی داوری است. نکته دیگر در داوری دستیابی به چهارچوبی عقلانی و منطقی است که بر اساس آن بتوان با استفاده از داده‌های معتبر، از طریق استنتاجی منطقی به نتایجی معقول رسید. از این‌رو، طراحی قوانین استنتاج و چهارچوب نظری اعمال این قوانین، رکن مهم دیگری در نظام داوری است.

از سوی دیگر توسعه روزافزون دانش و فناوری در عرصه کشور و ظهور فراورده‌های گوناگون ناشی از فعالیتهای تحقیقاتی، تولیدات علمی پژوهشگران را بیش در معرض نقد، ارزیابی و داوری قرار داده است، لکن چنانچه داوری این آثار بر اصول متقن و علمی استوار نباید، علاوه بر عدول از مسیر حق و انصاف، در دراز مدت، پویایی جنبش علمی تأثیر منفی خواهد گذاشت. یکی از مهمترین فراورده‌های علمی در گستره تحقیقات، کتاب است که برخاسته از فعالیتهای علمی و پژوهشی هسته معتبر محقق است. در حال حاضر، توسعه روزافزون تحمیلات تکمیلی در کشور از یک سو و لزوم پاسداری و صیانت از زبان فارسی به عنوان یکی از مهمترین ارکان هویت ملی - مذهبی از دیگر سو موجب شده که سیر تولید کتابهای علمی و دانشگاهی، اعم از ترجمه و تألیف، با آهنگ شتابانی رو به جلو حرکت کند؛ به طوری که رشد ترجمه و تألیف کتب دانشگاهی نسبت به سالهای پیش از انقلاب اسلامی به بیش از هشت برابر در سال بالغ شده است [۲]. به همین دلیل، چاپ کتابهای علمی از سوی وزارت خانه‌های ذیریط از اهمیت ویژه‌ای برخوردار گردیده و علاوه بر اهدای جوایز متعدد به پدیدآورندگان کتابها، سهم به سزاپی امتیازهای پژوهشی مذکور در آیین نامه ارتقای اعضای هیأت علمی دانشگاهها به خود اختصاص دارد، به طوری که تألیف کتاب داری حداقل امتیاز ۲۰ و ترجمه کتاب داری حداقل امتیاز ۱۰ است [۳]. بدین لحاظ دستیابی به مکانیزمی معقول و منطقی در داوری کتابهای دانشگاهی اهمیت خاص دارد.

با توجه به نکات فوق الذکر هدف در این مقاله آن است که با شناسایی مفاهیم مهم کیفی و تبدیل آنها به شاخصهایی کمی و کاملاً شفاف و اندازه‌پذیر^۲ در ارزیابی کتابهای تألیفی و ترجمه‌ای، سیستم چندورودی - تک خروجی^۳ ساخت یافته‌ای برای تعیین ارزش هر یک از این شاخصها و نهایتاً استنتاج منطقی داوری کتاب طراحی گردد تا از طریق اعمال و رودیهای معتبر به این سیستم بتوان با انتساب ارزشی عددی به هر یک از پارامترها، میزان ارزش کتاب را مشخص ساخت. طراحی این سیستم سبب می‌شود که بتوان به طور مکانیزه کتابها را داوری کرد، به همین دلیل نیز در پایان این مقاله ساختار برنامه کامپیوتی مورد نیاز برای داوری مکانیزه کتاب بیان شده است.

۲. شاخصهای ارزیابی

شاخصهای ارزیابی در واقع بیان‌کننده و رودیهای معتبر سیستم داوری‌اند. این شاخصها برای

1. valid dato

2. measureable

3. multi - input - single - output (MISO)

کتابهای تألیفی و کتابهای ترجمه‌ای با هم تفاوت دارد و لذا برای هر یک، از این دو سیستم باید جداگانه شناسایی گردد. نکته مهم در تعیین این شاخصها این است که باید بتوان به کمک آنها مفاهیم ذهنی - و معمولاً کلی و کیفی - مربوط به ارزیابی را به صورتی مشخص و تا حد ممکن تاویل‌ناپذیر بیان کرد. در یک نکاه کلی می‌توان این شاخصها را به دو دسته اصلی تقسیم کرد: ویژگیهای صاحب کتاب و ویژگیهای کتاب. در بندهای ذیل هر یک از این ویژگیها مورد بحث قرار می‌گیرد.

الف) ویژگیهای صاحب کتاب (اثر)

یکی از عوامل مؤثر بر میزان قوت اثر، توانمندیهای علمی صاحب آن (نگارنده یا مترجم) است. از این رو باید شاخصهای مناسبی برای ارزیابی توانمندیهای نگارنده یا مترجم تعریف کرد. با توجه به این که پدید آمدن کتاب، متبوع از فعالیتهای علمی - تحقیقاتی صاحب آن است، هر چه میزان توانمندیهای علمی وی در موضوع کتاب بیشتر باشد، قوت تألیفی یا ترجمه‌نیازافزونتر خواهد بود. از این رو پارامترهای اصلی ارزیابی توانمندیهای صاحب اثر را در بندهای ذیل خلاصه می‌کنیم:

یک) سابقه تدریس در موضوع اثر، دو) سابقه پژوهش در موضوع اثر.

در توضیع موارد فوق باید اشاره کرد که سابقه تدریس، کمیتی کاملاً مشخص و اندازه‌پذیر است، لکن پژوهش دارای نمودهای مختلفی است که می‌توان مهترین وجوده آن را - که مربوط به موضوع مورد بحث باشند - به شکل زیر بیان داشت: ۱. تألیف یا ترجمه کتاب، ۲. چاپ یا ارائه مقاله، ۳. اجرای طرحها و پروژه‌های تحقیقاتی در خصوص اثر.

البته می‌توان شاخصهای دیگری را نیز به مجموعه فوق افزود، اما به نظر می‌رسد بتوان اثر بقیه موارد طرح نشده را نیز در شاخصهای پیش کفته متنبلور دانست. ضمناً ارزش اعتبار هر یک از موارد ذکر شده در حالت تألیف و ترجمه متفاوت است که در کمی سازی آن مورد توجه قرار خواهد گرفت.

ب) ویژگیهای کتاب

ویژگیها را می‌توان در دو بخش، ویژگیهای کتاب ترجمه‌ای و ویژگیهای کتاب تألیفی بررسی کرد.

یک) ویژگیهای کتاب ترجمه‌ای

پس از مشخص شدن شاخصهای صاحب کتاب، شناسایی پارامترهای بیان‌کننده قوت کتاب، در فرایند تعیین ارزش نهایی آن بسیار مؤثر است. در کتابهای ترجمه‌ای این ویژگیها را می‌توان از دو وجه بررسی کرد:

الف) ویژگیهای اصل کتاب. در این خصوص پارامترهای مربوط عبارتند از:

۱. نویسندگان مفاهیم و مطالب کتاب،
۲. اعتبار نویسندگان و ناشر کتاب،
۳. نوع کتاب (علومی یا تخصصی).

ب) ویژگیهای ترجمه کتاب. مهمترین شاخصهای مورد توجه در ارزیابی ترجمه کتاب چنین است:

۱. نوع و نحوه ترجمه: آیا کتاب به طور کامل ترجمه شده یا برداشت‌های کلی از آن ارائه گردیده است؟
۲. شیوه‌ایی و سلاست نثر ترجمه،
۳. معادل‌یابی و رعایت هماهنگی و یکنواختی در ذکر واژگان بیکانه،
۴. رعایت اصول ظاهری نگارش.

دو) ویژگیهای کتاب تالیفی

در کتابهای تالیفی، محتوای متن، اعتبار و تازگی منابع، روایی و رسایی مطلب، رعایت نظم و توالی منطقی و ویژگیهای ظاهری آن که موجب سهولت بازیابی و درک مطلب از سوی خواننده می‌گردد، مهمترین شاخصهای ارزیابی کتابند و لذا می‌توان شاخصهای ذیل را در شناسایی اثر نگارشی در نظر گرفت:

(الف) ویژگیهای محتوایی کتاب. پارامترهای مهم در این خصوص عبارت است از:

۱. اعتبار علمی و نو بودن مأخذ مورد استفاده،
۲. قوت استدلال در پروراندن مطالب،
۳. استنادات به جا در متن،
۴. نظم و پیوستگی موضوعات کتاب،
۵. شیوه‌ایی و سلاست متن،
۶. نوع کتاب (عمومی یا تخصصی).

(ب) ویژگیهای صورت کتاب. با توجه به ضرورت سهولت درک مطلب از سوی مخاطبان لازم است پارامترهای زیر نیز در بررسی اثر تالیفی مد نظر قرار گیرد:

۱. رعایت امانت و دقت در ذکر منابع مورد استفاده،
۲. پرهیز از به کارگیری غیر ضروری اصطلاحات بیکانه و معادل‌یابی آنها،
۳. میزان طرح سؤال و تمرين در پایان هر فصل،
۴. خلاصه‌نویسی مطالب در پایان هر فصل،
۵. رعایت اصول ظاهری نگارش.

۳. کمی‌سازی شاخصها

پس از یافتن شاخصهای اصلی داوری کتابهای ترجمه‌ای و تالیفی، نکته حائز اهمیت دیگر یکسان‌سازی نظریات در مورد هر یک از شاخصهایست، بدین معنا که اگر هر یک از این پارامترها به صورت کلی مورد پرسش قرار گیرند، نتیجه نیز به صورت پاسخهایی کلی و مبهم ظاهر خواهد شد که علاوه بر پیچیده‌تر کردن داوری، موجب بروز تفسیرهای چندگانه از آن پاسخ خواهد شد. از این رو مناسبترین روش در ارزیابی شاخصهای داوری، تعیین گزینه‌هایی

جدول ۱ کمی‌سازی شاخصهای مربوط به صاحب اثر

ردیف	شاخص	نحوه کمی‌سازی	حداکثرامتیاز حاصل
۱	سابقه تدریس در زمینه اثر ارائه شده	هر نیمسال ۱ امتیاز	۶
۲	کتاب تالیفی	هر کتاب ۵ امتیاز	۱۰
۳	کتاب ترجمه	هر کتاب ۳ امتیاز	۶
۴	مقالات منتشر شده در مجلات معتبر	هر مقاله ۲ امتیاز	۸
۵	مقالات ارائه شده در کنفرانس‌های معتبر علمی	هر مقاله ۱ امتیاز	۶
۶	طرح‌های پژوهشی	هر طرح ۲ امتیاز	۴

جدول ۲ کمی‌سازی شاخصهای مربوط به اثر ترجمه‌ای

ردیف	شاخص	نحوه کمی‌سازی
۱	اعتبار مفاهیم کتاب اصلی (نویبدن کتاب)	ضعیف متوسط خوب عالی
۲	اعتبار نویسنده کتاب اصلی	ضعیف متوسط خوب عالی
۳	اعتبار ناشر کتاب اصلی	ضعیف متوسط خوب عالی
۴	کاربرد کتاب	عمومی کارشناسی تحصیلات تکمیلی
۵	نوع کتاب	عمومی مرجع/کمک درسی درسی
۶	نحوه ترجمه	پاراگراف‌به‌پاراگراف کلمه‌به‌کلمه جمله‌به‌جمله
۷	شیوه‌ی نشر و سهولت درک متن ترجمه	ضعیف متوسط خوب عالی
۸	در نظر واژگان بیگانه معادل‌یابی، رعایت هماهنگی و یکنواختی	ضعیف متوسط خوب عالی
۹	مشخص کردن نکات مؤکد مؤلف (برجستگی حروف و...)	خوب بلی

جدول ۳ کمی‌سازی شاخصهای مربوط به اثر تأثیفی

ردیف	شاخص	نحوه کمی‌سازی	ضعیف	متوسط	خوب	عالی
۱	اعتبار علمی و نو بودن مأخذ		۸	۵	۲	۰
۲	قوت استدلال در پروراندن مطالب		۸	۶	۳	۱
۳	استنادات بجا به مراجع		۸	۵	۲	۱
۴	میزان نظم و پیوستگی و تناسب محتوای مطالب		۸	۶	۳	۱
۵	شیوه‌ای نشو و سهولت درگ من		۱۰	۶	۳	۱
۶	رعایت امانت و دقت در ذکر منابع مورد استفاده		۸	۵	۲	۰
۷	میزان پرهیز از به کار گیری غیر ضروری اصطلاحات بیگانه و معاند یابی آنها		۶	۳	۲	۱
۸	خلاصه‌نویسی مطالب در پایان هر فصل		۸	۵	۲	۱
۹	میزان طرح سوال و تمرین در پایان هر فصل (در صورت نیاز)		۷	۵	۲	۱
۱۰	میزان به کار گیری روش‌های تصویری مانند جدول، نمودار و عکس (در صورت نیاز)		۸	۵	۲	۱
۱۱	مشخص بودن نکات مؤکد (واژگان ایرانیک، بر جسته و ...)					
۱۲	مخاطبان کتاب	عمومی کارشناسی تحصیلات تکمیلی	۱	۲	۰	
۱۳	نوع اثر	عمومی مرجع/کمک درسی درسی	۶	۳	۱	

برای ارزیابی و کمی‌سازی آن گزینه‌های است. چنین روایی موجب شفاف شدن جریان سنجش اطلاعات و دوری از هر گونه ابهام و سردر گمی خواهد شد.

جدول ۱ نشان‌دهنده شاخصهای ارزیابی صاحب کتاب (اثر) و کمی‌سازی آن است. جدول ۲ و ۳ نیز به ترتیب شاخصهای ارزیابی کتابهای ترجمه‌ای و تأثیفی و روای کمی‌سازی آنها را نشان می‌دهد. با توجه به این جدولها ملاحظه می‌شود که مفاهیم کیفی مطرح در ارزیابی اثر (و صاحب آن) به شکل مفاهیم کمی درآمدۀ اند و بدین لحاظ امکان یکسان‌سازی ارزیابیها و داوریها و حصول به نتایج معقول کاملاً مهیا است. شایان ذکر اینکه نحوه وزن‌گذاری گزینه‌ها

براساس میزان اهمیت هر یک از شاخصها و بار آنها در تعیین ارزش نهایی داوری تعیین گردیده است. به علاوه هر یک از گزینه‌ها برای هر یک از شاخصها، معنایی خاص دارد و به معین نیز وزن هر یک از گزینه‌های همنام در شاخصهای مختلف، با یکدیگر تفاوت دارد. برای مثال گزینه «خوب» بنابراین مورد استفاده ممکن است دارای ارزش ۵/۵ باشد که این خود نشان‌دهنده بار تفاوت هر یک از شاخصها در تعیین میزان اهمیت اثر است. نکته هایانی در خصوص این جداول، غیر خطی بودن روال وزن‌گذاری گزینه‌های است، به طوری نمی‌توان رابطه‌ای خطی میان ارزش گزینه‌ها برقرار کرد که این موضوع نیز ناشی از تفاوت ارزش معنایی هر یک از گزاره‌ها است.

۴. ارائه الگویی ساخت یافته

با توجه به روال پیشنهادی در بندهای قبل برای داوری کتابهای تألیفی و ترجمه‌ای ملاحظه می‌شود که پس از یافتن پارامترهای اصلی در داوری آثار، شاخصهای متفاوتی برای ارزیابی آنها مطرح و سپس با تعیین گزینه‌های کیفی متناظر با هر یک از مفاهیم، وزن‌هایی که به هر یک از گزینه‌ها منتسب گردیده است.

بدین ترتیب، روال اجرای فرایند داوری و ارزیابی از مفهومی کیفی، پیچیده، مبهم و تفسیر برانگیز به روایی کمی، ساده، شفاف و یکتا تبدیل گردیده که امکان مکانیزه کردن روال آن نیز وجود دارد. بدین منظور باید اشاره کرد که در اینجا با سیستمی چندمتغیره^۱ سروکار داریم که در آن تمامی شاخصهای ارزیابی به عنوان متغیرهای ورودی و نتیجه داوری به عنوان متغیر خروجی آن تعریف می‌گردد. مهمترین نکته در تعریف متغیرهای چنین سیستمی، اندانه‌پذیر بودن^۲ آنهاست که با توجه به تعریف خاص و منحصر به فرد هر یک از آنها، چنین ویژگی ای بر آنها مترتّب است. شکل کلی چنین سیستمی مطابق نمودار زیر است [۵]:

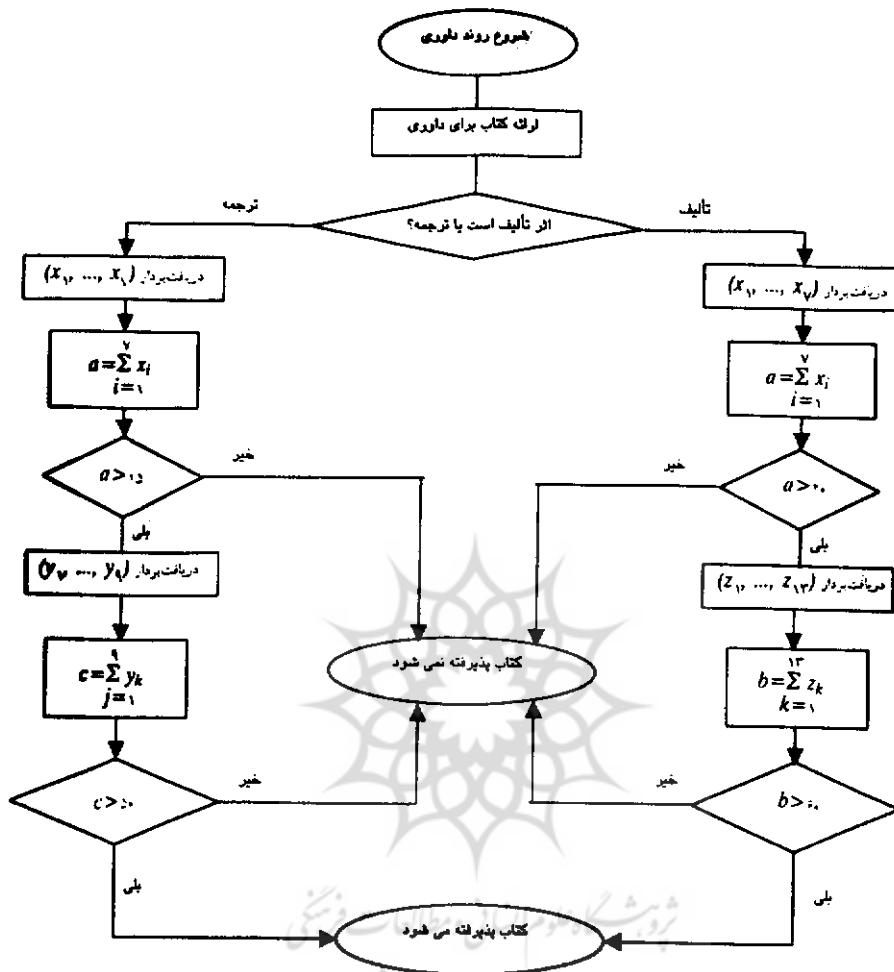

در این سیستم ورودیها به صورت برداری در نظر گرفته می‌شوند که دارای عناصر مختلفی است. خروجی سیستم، ارزش عددی اثر موردن داوری است که متغیرهای یکانه است. چنین سیستمی را چند ورودی - تک خروجی^۳ می‌نامند [۶]. بخش «پردازش» نیز ناظر به تمامی محاسبات و تصمیم‌گیریهای درون سیستم است که خود می‌تواند شامل فرایندهای بسیار - و حتی پیچیده - باشد. با عنایت به بندهای پیشین، بردار ورودی سیستم در واقع برداری به شکل

1. multivariable system

2. measurability

3. multi - input - single - output

۱۵۰

نحوه اجرا و نمای سیستم مکانیزه داوری

$x_1, \dots, x_q, y_1, \dots, y_r, z_1, \dots, z_s]^T$ است که x_i ($i = 1, \dots, q$) ارزش کمی هر یک از شاخصهای جدول ۱، y_j ($j = 1, \dots, r$) ارزش کمی هر یک از شاخصهای جدول ۲ و z_k ($k = 1, \dots, s$) ارزش کمی هر یک از شاخصهای جدول ۳ است. T نیز بیانگر ترانهاده بردار است.

چنان که اشاره شد مرحله پردازش، ناظر به تمامی محاسبات و تصمیم‌گیریهای روی این داده‌هاست. برای اجرای این فرایند، اجرای محاسبات روی اطلاعات امکان‌پذیر است، اما تصمیم‌گیریها براساس قواعدی ذهنی صورت می‌گیرد که باید بتوان آنها را نیز به شکل کمی

بیان کرد. بدین منظور بحث را به دو بخش ترجمه و تألیف تقسیم می‌کنیم: چنانچه کتاب تألیفی باشد میزان توانایی علمی نویسنده بسیار ارزشمند است. بنابراین معقول بهنظر می‌رسد که مجموع امتیازهای صاحب اثر حاصل از جدول بیش از ۲۰ امتیاز (نصف حداکثر امتیاز حاصل) باشد. ضمناً لازم است خود کتاب حداقل ۶۰ امتیاز ($\frac{2}{3}$ حداکثر امتیاز حاصل) را نیز برآورده کند. بنابراین چنانچه مجموع امتیاز حاصل برای کتاب تألیفی و صاحب آن بیش از ۸۰ امتیاز (با رعایت میزان حداقل هر مورد) باشد، اثر قابل پذیرش خواهد بود. با همین استدلال می‌توان حداقل امتیاز مربوط به صاحب اثر ترجمه‌ای را ۱۵ و حداقل امتیاز مربوط به خود اثر را ۵۰ امتیاز در نظر گرفت. لذا چنانچه مجموع امتیاز حاصل برای کتاب ترجمه‌ای و صاحب آن با رعایت میزان حداقل هر مورد، بیش از ۶۵ باشد، اثر قابل پذیرش خواهد بود.

اینکه با توجه به کمی‌سازی فرایند تصمیم‌گیری می‌توان نحوه پردازش سیستم چندمتغیره را به صورت مکانیزه تبیین کرد. بدین منظور می‌توان روند نمای این پردازش را به صورت نمودار ۲ نشان داد [۷].

$$b = \sum_{k=1}^m z_k \quad c = \sum_{j=1}^n y_j \quad a = \sum_{i=1}^v x_i \quad a = \sum_{i=1}^v x_i$$

بدین ترتیب روایی برای داوری و دستیابی به نتایج شفاف و قابل دفاع ازدادهای کیفی به وجود می‌آید که می‌توان با نگارش برنامه‌ای کامپیوترا اجرای این روای را بسیار ساده کرد. نگارنده این سیستم را تحت برنامه فاکس پرو¹ پیاده کرده که در نتیجه آن، کاربر می‌تواند به سادگی تمامی اطلاعات حاصل از پرسشنامه داوری را وارد برنامه کرده، نتیجه نهایی را استخراج کند [۱].

۵. نتیجه‌گیری

اجرای روند ارزیابی کتابهای علمی از حساسترین و پیچیده‌ترین فرایندهای داوری است که به دلیل کاربرد مفاهیم کیفی و ذهنی، بسیار مبهم و پیچیده است؛ لکن دستیابی به مفاهیم کیفی و انتساب شاخصهایی اندازه‌پذیر به آنها سبب شفافیت روش می‌گردد. تنوع شاخصها از نظر مفهومی و ارزشی سبب می‌شود با سیستمی چندمتغیره سر و کار داشته باشیم که با تعیین وزن هر یک از شاخصها و نیز کمی‌سازی روای تصمیم‌گیری می‌توان به سیستمی مکانیزه در اجرای روای داوری دست یافت. چنین نظام ساخت‌یافته‌ای نه فقط برایجاد نظمی منطقی و مشهود در دستیابی به تصمیم‌گیری عقلایی کمک می‌کند، بلکه با ایجاد رابطه‌ای مشخص از مفاهیم کنگ و ذهنی به شاخصهای واضح کمی، امکان تعامل میان صاحبان با داوران را به نحو چشمگیر افزایش می‌بخشد.

دریافت بردار ($x_1, x_2, \dots, x_n$)دریافت بردار ($x_1, x_2, \dots, x_n$)دریافت بردار ($z_1, z_2, \dots, z_m$)دریافت بردار ($y_1, y_2, \dots, y_q$)

$$c > 50 \quad b > 60 \quad a > 10 \quad d > 20$$

نکته حائز اهمیت دیگر اینکه این سیستم می‌تواند الگویی برای دستیابی به نظام جامع داوری باشد که در آن سایر آثار علمی پژوهشگران، مانند مقالات علمی، و فعالیتهای تحقیقاتی نیز براساس چهارچوب کلی آن به صورت کمیاتی اندازه‌پذیر درآید. شایان ذکر اینکه می‌توان برای بررسی شاخصها و کمی‌سازی آنها، نه از الگوی وزن‌گذاری ثابت که از وزن‌گذاری متغیر استفاده کرد؛ چه این نوع وزن‌گذاری با طبیعت انسانی همسانی بیشتر دارد و می‌تواند مورد استفاده در سیستمهای فازی^۱ قرار گیرد [۸].

ع منابع

- [۱] آتنونویج، م، راهنمای جامع ویژوال فاکس پرو، ترجمه فرهاد قلیزاده نوری، کانون نشر علوم، ۱۳۷۶، فصل ۴-۵.
- [۲] کارنامه نشر ۱۳۷۷، خانه کتاب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، اردیبهشت ۱۳۷۸.
- [۳] مجموعه قوانین و مقررات مربوط به امور پژوهشی؛ مرکز تحقیقات علمی کشور، تهران، ۱۳۷۶، ص ۳۴۱-۳۲۷.
- [4] Applebaum, D, *Probability and Information, An Integrated Approach*, Cambridge University Press, 1996, Ch.6.
- [5] D'Azzo, J. J. and C. H. Houpis, *Linear Control System Analysis and Design: conventional and Modern*, 4th ed, Mc Graw - Hill, 1997, Ch. 10.
- [6] Dorf, R. C, *Modern control System*, 3rd ed, Addison - Wesley, U. S. A, 1992, Ch. 3.
- [7] Hofri, M, *Analysis of Algorithms: Computational Methods and Mathematical Tools*, Oxford University Press, U. S. A, 1995, Ch. 2.
- [8] Lai, Y. J, *Fuzzy Multiple Objective Decision Making: Methods and Application*, Springer Verlag, 1994, PP. 40 - 63.